

hetem, a városi könyvtárba is be-betérek, mert eddig mindig profi kiszolgálásban volt részem. Végül, de nem utolsósorban hadd említsem meg a Color Print nyomda nyugalmát is – itt szoktam örvendezni akkor, ha a *Hepehupának* küldött szövegekből Major Istvánék keze alatt összeáll a teljes laptest.

„Eklektikus” konglomerátum ez a város – és a lakosairól még nem is beszéltem. Szilágyi István írta róluk *Katlanváros* című 1974-es esszéjében: „Sorssal elégedetlen s rajta változtatni legtöbbször mégis képtelen emberek. Magukat fennszóval biztatgatók: »Majd csak másként lesz; egyszer még jobbra fordul« – azért fennszóval, mert valójában ezt maguknak sem hiszik el. »Hiszem, ha látom«-emberek. S ha valaha is jobb világ ígérkezett, első dolguk nem az öröm, hanem a kétkedés volt: »Nyugtával dicsérd a napot! Várjuk ki a végét! Ennek még megisszuk az árát valahol.« Aki azt mondta: »Sohse volt úgy, hogy valahogy ne legyen« – az már optimistának számított. De mindez csak most, évtizedek távolságából sejlik bennem így, talán még messzibbről, az általam meg sem élt időből hallom szavukat.” Azt hiszem, hogy a zilahinak született és kolozsvárivá lett író utolsó mondatára figyelve én is remélhetem, hogy az a konglomerátum-lét és lakossággyarapodás, ami a múlt század hatvanas éveitől alakította az itteni életet, minden furcsasága ellenére mégiscsak némi frissességgel és több optimizmussal töltötte meg az itt élők lelkületét. Én ebben bízva élem itt az életem.

ZSIBÓ – JIBOU – SIBEN

Viorel Mureșan

FELHŐSZÁMOLÓ

Számomra a Szilágy megyei Zsibó városka egy olyan toposz, melyet 38 évnyi tanárkodás után sajátítottam el. A földrajza, szabálytalanságaival és mágikus helyeivel kérelhetetlenül nyomódott a költészetembe, mint valami száraz bélyeg. Az ottani lények és tárgyak majdnem lírai arcélet kaptak. Így hát ne csodálkozzon, ha egyes válaszaimnak költői hangja lesz. Személyi nélkül laktam Zsibón, és csak annyira ismertem meg a belső életét, amenny-

nyi ideig egy nyíló, majd rögtön csukódó ajtón keresztül belát az ember. Tíz kilométernyire élek, Szurdokban.

1. Melyik a kedvenc fád a városból?

Akárhol is nő, a fosythiát választom, azt az aranyló esőt, mely lírámban majdnem büntudatot jelképez. Egy fekete márvány fal mellé napokon át jártam, hogy nézzek egy bokrot, mely abban az évben elfelejtett virágozni.

2. Mi volt a legutóbbi felfedezésed?

Egy fémhíd, melyen többezerszer átmentem, és soha nem vettem észre rajta semmi vonzót – amíg egy napon aztán haikuban örökítettem meg: „fekete macska / a híd alól jön ketté- / vágja a napot”.

3. Melyik a kedvenc sétálóbhelyed?

Több olyan félreeső utca van, amelyeken sétálni szoktam: egyesek az enyhén hangsúlyozottabb emelkedőjűnkkel vonzanak, mások azzal, ahogyan bizonyos órákban rátűz a fény a fűre a házak udvarán, megint mások néhány rejtélyesebb házzal. De örömmel járok egy nagyon nagy botanikus kertbe, mellyel a legrégebbiek a kapcsolataim. Akkoriban ismertem meg, amikor az alapjait lerakták, 1969-ben, líceumi tanulóként két vagy három hetet töltöttem a környékén, és olyan emlékeim vannak, melyeket érdemes lenne elmesélnem egyszer.

4. Kivel íratnád meg a város regényét, és miért?

Franz Kafkával. Csak Franz Kafka tudná megragadni azokat az energiákat és azt a rejtélyt, amelyet egy 18. század végi kastély sugároz a melléképületeivel együtt, amelyeket annyi éven át figyeltem egy kávéház ablakán át. Amúgy pedig minden, ami e körül az „axis mundi” körül forog, majdnem bárkiben megtalálhatja krónikását.

5. Melyik épület jut eszedbe, miért?

Ismét csak a Wesselényi-kastély.

6. Mi a csúnya a városodban?

Az emberi táj. Egyesek morális lecsúszása, képmutatása, cinizmusa, az eszmények hiánya, melyek teljes mértékben összefonódtak a pénzhajszával és esetenként a szentségtöréssel. Ezeket az aljasságokat már az iskola falai közt is észrevettem, mielőtt a nyugdíjazás révén elhagytam volna.

7. Hol búsulsz?

Az lenne a normális, ha a temetőkben tenném: kettőt közülük gyakran felkeresek. Én azonban ott sírok, ahol fiatal éveim minden percét hagytam:

esik az eső
a gyerekek korbácsa
suhog a betűn

8. *Számodra mi vagy ki a város középpontja?*

Számomra a város központja egy zöldellő piramis, egy domb, melyről úgy tűnik, a Szamosból az égbe szökik, s melynek tetején a halállal szemeztem. Hihetetlen volt, amikor megtaláltam a kép hasonmását egy közismert szereplőket ábrázoló festményen: „öreges fényben égi fiókokból / az érem másik oldala jelenésnek tűnik / mint Hackert vásznán a címe / Goethe Rómában a Colosseumhoz látogat / két szereplő látszik rajta / az egyik nekünk háttal áll / az ő szavait alig halljuk ha messziről követjük / nincs semmi kifogásom a halál ellen gondolja / annyira természetes / csak bár a szemem maradna kint / a lépcsősoron és a romok csúcsán / (nincs semmi kifogásom a halál ellen mondja / annyira természetes / mi épp az ő szemével látjuk / a Tiberis partján / a nyárfákat / sőt úgy tűnik / hogy néhány magányos gladiátor is / bolyong az amfiteátrumban / ahogy a Szamost látnánk küldi a csillogását / egy tükörből / miközben Eckermann kinyújtott karjával / a csúcs felé tolná Rákóczi Hegyét / amit nálunk a Róna hegyének is neveznek / nem a Róma hegye // igen / annyira természetes / csak a szemünk maradna kint”.

9. *Mit szeretnél átélni a városod eddigi történetéből, illetve mit nem?*

Ha lehetne, akkor annak a hegynek a lábánál azt a pillanatot élném át, amelyet ebbe a haikuba tettem: „ló jár a mezőn / lovasa lent a fűben / felhőket számol”.

DEMÉNY PÉTER fordítása